

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**DE TRIBVS BONORVM || operum generibus,||
ELEEMOSYNA,|| IEIVNIO ET ORATIONE;|| de que eorundem
operum vi, vsu, & || ratione, LIBRI TRES,|| AVCTORE ||
THEODORO PELTANO SO-||cietatis IESV Theologo.|| AD ...**

Peltanus, Theodor Anton

Ingolstadii, 1580

Vndecimi. De iis, quorum auxilium implorare licet, vel non licet.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46891](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46891)

Quæ omnia etiam eò ardentius petere & vrgere debent, quò grauior & periculosior est mors peccati, quàm alia quæcunque incommoda. Iusti autem eo liberationis beneficio non egent, alioqui iusta ratione inter iustos censerì non possent.

Quo sensu Deus non exaudit peccatores.

NEC obstat his, scriptum esse, DEVM peccatores non audire; sunt enim hæc verba cæci necdum plenè satis de omnibus illuminati. Quod si cæci dictum inter Spiritus sancti oracula rependum contendas, non de omnibus peccatoribus indiscriminatim, quod dicit, accipias; sed de insigniter obstinatis; vel de iis certè, qui ipsa oratione peccant; cuiusmodi sunt, qui illicita à Deo efflagitant. Nam etsi peccatores, qui à peccatis desistere fixum, deliberatumque habent, & aliquo iam propter admittà scelera doloris sensu tanguntur, non prorsus indigni videantur, qui diuinam clementiam implorantes exaudiantur; attamè qui ita orant, vt peccata peccatis semper agglomerent, neque vllam prorsus de emendanda vita cogitationè suscipiant, haud magna cum re Deum misericordiã implorant; notum est enim illud Propheta: *Cùm multiplicaueritis orationem, non exaudia; quia manus vestra sanguine plene sunt.* At verò multò, qui audiantur, indigniores sunt, qui inimici mortè aut alterius vxorem, aut aliquid aliud istiusmodi à DEO poscunt.

Esai. 1.

Nemo quantūlibet in peccato obstinat⁹ in hac vita orationis p̄sidium negligere debet.

NEQUE tamen qui vni alicui, vel pluribus quoque sceleribus obstinati adhærent, ab oratione, elemosyna, aliisque pietatis officii desistere debent, sed impigrè illis incubere, si fortè DEVS illorum misereatur, potentique gratiæ suæ manu ad se quandoq; rapiat. Etenim vt peccatores, dum vitæ spiritum trahunt, nunquam de salute desperare debent; ita nunquam ab iis operibus desistere, quæ salutem promouere nata sunt. Nam si DEVS Diabolum interdum audit in hominū perniciem, cur obstinati peccatoris cor tandem emollire non queat, si hac vel alia simili oratione infinitam illius clementiam subinde pulset: Domine IESV ne me in finem deseras. Vel; IESV fili Dauid, qui Saulum in Christianorum cædem crudeliter anhelantem admirabili virtute ad te conuertisti, ne me tandem in peccatis meis interire sinas. Verùm de iis, ad quos orare vel non orare pertinet, satis.

De iis, quorum auxilium implorare licet, vel non licet.

CAPVT VNDECIMVM.

EXPLI

EXPLICATVM est, cuius sit orare vel non orare, proximum est, vt ecquisnam rogandus vel inuocandus sit, siue ad quemnam orationem dirigere oporteat, vel non oporteat, paucis quoque inquiramus & explanemus. Nam etsi ex iis, quæ antè, cum de orationis quidditate ageremus, exposita sunt, id colligi vtcunque queat, attamen quòd non desint, qui DEVM rogare superuacaneum ducant, eò quòd is omnia nostra desideria & vota, commoda item & incommoda, priusquam ea proponamus, nota exploratq; habeat, paratiorq; sit ea explere, quàm nos proponere vel explanare; vel certè quòd nostra oratione id mutare nequeamus, quod ille ab æterno decreuit: Alij rursus (quòd orare sit actus patriæ, quæ in solum DEVM quadrat) qui nullum omnino præter vnum ipsum inuocandum existimant: Alij tandem, qui vnà cum ipso vel secundum ipsum homines quoque & Angelos auxiliij vel patrociniij causa salubriter adiri affirmant, non erit abs re, maioris lucis causa nonnulla etiam de hac controuersia in medium adferre. Ordiam autè ab eo, quod apud omnes ratione vtentes cæteris est certius, nempe à DEI Opt. Max. inuocatione.

IGITVR quòd DEVS in omni omnino discrimine & necessitate ex intimo corde sit inuocandus, vt cætera omnia, quæ sunt penè innumera, hinc taceam, id naturæ, qua constamus, impulsus & ratio ipsa tantum non sublata voce clamat, & publicus mortaliū & gentium omnium vsus validissimè confirmat. Quis enim vnquam compertus est, qui in graui vitæ, fortunarum, aut famæ periculo, aut in alia quacunque insigni necessitate constitutus DEVM, vel id, quod pro DEO colebat, nõ inuocaret? eiusq; opem ex animo nõ imploraret?

AT clariùs de rei huius vsu constabit, si ea paucis in mentem reuocauerimus, quæ per fidem, quæ naturæ cognitionem multis partibus excedit, didicimus. Didicimus per hanc autem, qui DEI præcepta non seruant; qui dæmoni, carni, mundo, prauisque eorundem suggestionibus locum dant; qui omne mortiferorum peccatorum genus non vitant, illos vt eiusmodi sunt, cœlesti beatitudine potiri nequaquam posse: Mox absque peculiari DEI auxilio nihil horum omnium constanter caueri, aut feliciter vnquam obtineri; Scriptum est em̃: *Sine me nihil potestis facere.* Postremo

De inuocatione diuersæ opinionēs, modi q; dicendi.

Deus in omnino discrimine & necessitate non modò licitè sed cum merito quoque inuocatur.

Matth. 19.
1. Cor. 6.

Fides Dei inuocationem necessariam docet.
Ioan. 15.

Luc. 11.

mò Deum Opt. Max. vt sua dona, necessariaq; salutis præfidia subministret, velle rogari: *Petite, ait, et accipietis: quærte et inuenietis: Pulsate, & aperietur vobis*, quasi dicat; Si nihil petieritis, aut quærueritis, nihil accipietis aut inuenietis: Si non pulsaueritis, nunquã intro-
mittemini. Cùm itaq; res nostrę ita habeãt, sequitur, quotquot in quocunq; salutis periculo constituti perire non volunt, Dei opem implorare debere; adeoque eos omnes fœdissimè errare & labi, qui Deum rogare vel inuocare superuacaneum asserunt.

Eadem lege te-
nemur Deū in-
uocare; qua a-
mare & vene-
rari.

ADHÆC non minores sunt causæ, cur DEVM inuocemus, quã cur eundem amemus & veneremur: Si illum ergo amamus propter infinitam illius bonitatem, ingentiaq; beneficia, quę contulit; si eundem rursus propter immensam eiusdem gloriam & maiestatem colimus & veneramur, par est, vt eundem quoque propter insignem nostrã miseriam & inopiam, quibus solus ille mēderi potest, humili submissoq; animo inuocemus. Certum est em̄, nullam veram vitam, nullam salutem, nullam veram fœlicitatem aut sanitatem citra DEI gratiã & amicitiam subsistere posse. Atqui vt is solus gratiã, reliquorumq; omnium spiritualium donorũ fons & origo est; ita solus quoq; is est, qui horum impedimenta, vt sunt carnis vel mundi tentationes, dæmonis insidiæ, aliãque eiusmodi complura, efficaciter submouere potest. Rogandus est proinde, vt hæc quidem clementer velit propulsare, illa verò liberaliter donare & conseruare.

Quicquid pro-
bat orationē ad
salutem necessa-
riam, simul pro-
bat Deum inuo-
candum esse.

DENIQUE omnes illæ Scripturæ, rationes, & auctoritates, quę probant, orationem salute potituro esse necessariam, simul quoq; probant, DEVM suo tempore submisè rogãdum, humiliq; pectore inuocandum esse. Siquidem is vnus est, ad quem omnis omnino oratio proximè vel mediatè trãsmitti, & à quo id totum, quod nobis deest, impetrari debet. Rationes autem, quę probare videbantur, superuacaneum esse DEVM rogare, solutæ sunt iam antè. Verùm ne vllus prorsus scrupulus reliquus hęc fiat, adhibebo singulis vnum adhuc aut alterum verbum.

QUOD ergo omnia nostra vota & desideria DEO sint nota, id nemo negat, neq; quisquam sana mente vsus negare potest. At hinc tamen nequaquam sequitur, DEVM non esse rogandum vel inuocandum. Neque enim ea de causã desideria nostra DEO proponimus vel exponimus, quasi is ea ignoret (nouimus enim
vnum

unum illum non modò omnium etiam occultissimorum confcium, verùm omnium quoq; piorum votorum & desideriorum certissimum auctorem esse) sed quò humili, submissaq; miseriarum nostrarum confessione, plana; & sincera earundem propositione & explicatione, facilius, quod petimus, impetremus. Quemadmodum vt cognato exemplo rem hanc non nihil illustrem, licet confessarius quædam interdum non ignoret, quæ pœnitens designavit, attamè quò plena venia potiatur, debet ea omnia, quæ contra DEVM vel proximum sciens, volensq; perpetravit, confessario integrè, fideliterq; quatenus in mentem veniunt, proponere & exponere. Facimus id quoque, quò eius voluntati fiat satis, qui nos petere, quærere, & pulsare iussit.

AD alterum respondemus, vt antè responsum est; nempe nõ ideo nos Deum inuocare, quò voluntatem eius flectamus, verùm quò id expleamus & impetremus, quod is per nostras preces explendum vel impetrandum constituit. Voluit enim ab æterno, vt hoc vel illud ab hoc vel illo fieret, propter hunc vel illum finè. Sed neq; absurdè quoq; asseritur, DEVM nõ quidem secundum se, sed secundum nostrum intelligendi & explicandi modum modò in hanc, modò in illam sententiam flecti: Exempli causa, hodie velle dicitur hunc vel illum lethali crimine obstrictum æterno supplicio mancipare, cras ipsum eundem ex animo iam conuersum sempiterna vita donare; totq; vt nos loqui consueuimus, imò verò vt Scripturæ ipsæ passim loquuntur, contingunt hinc vnus sententiæ mutationes, quot vnus eiusdemq; de hoc in illum statum oppositum transitiones. Eiusmodi autem non solum in tota vita, sed in vno quoque die accidere possunt plurimæ.

ATQ; huc pèrtinent, quæ Scripturæ, Patres, & nonnulla quoq; Concilia de diuinæ sententiæ mutatione prædicat. Immutabilis DEVS, ait Concilium Toletanum, idemq; semper existens, Deiq; summa natura sepe sua in sacris literis legitur promissa mutasse, & pro misericordia temperasse sententiam. Vnde licet sit impassibilis & incommutabilis, crebrò tamen eius iuramenta leguntur, & pœnitentia, quæ sacris extant mysterijs, adoperta. Iurare namq; Dei est, à seipso ordinata nullatenus conuellerè: pœnitere verò, eadem ordinata, cum voluerit, immutare. Sic enim per Hieremiam dicit: *Repente loquar aduersus gentem, & aduersus regnum,*

Proponim⁹ Deo desideria nostra, non quò ea cognoscat, sed quò illa propter nostram petitionem expleat.

Lyc. 11.

Quo sensu Deus modò in hanc, modò in illam sententiam flecti dicatur.

Can. 2.

22. q. 4. Immutabilis.

Cap. 18.

ut et q.

Lib. 2. in Luc.

Deus dupliciter aliquid vult, absolute & conditionate; hoc vel non semper impletur, illud semper.

et radicem, & destruam, & disperdam illud. Si penitentiam egerit gens illa à malo suo, agam & ego penitentiam à malo, quod cogitavi ut facerem eis. Ad quod Propheta dictum Ambrosius alludens, ita scribit: Nouit DEVS mutare sententiam, si tu noueris corrigere delictum.

AT quomodo, inquis, idem mutabilis & immutabilis dicitur? Iam dixi DEVM secundum se absolute immutabilem esse & immutabilem verè dici, respectu autem nostri mutabilem interdum vocari. Quod vt rectius intelligatur, aduerte DEVM bifariam aliquid velle. Vno modo absolute; & quia hæc voluntas nullum necessarium ordinem dicit ad vllam omnino causam secundam, sed tota integrè dependet à se ipsa, fit, vt per opera nostra non mutetur, nec mutari queat. Altero modo non absolute, sed certa quadam lege & conditione, & quia hæc voluntas respicit humanorum operum qualitatem, & aliquatenus ab iis etiam dependet, fit, vt non semper expleatur, verum iuxta operum mutationem, sæpe in hanc vel illam partem mutetur; non quidem secundum se, sed secundum nos, nostrumue intelligendi modum, qui rem metimur non secundum se, sed secundum statum, quem hoc vel illo temporis articulo obtinet. Ab æterno enim DEVS Paulum eo instanti, quo esset iniustus, voluit punire, pro alio rursus momento, quo esset iustus, eundem voluit coronare, eaque voluntas perstat, perstititq; semper immobilis ac indemutata.

EXEMPLO, quod hinc exponitur, eiusmodi declaro: fit Princeps vel Rex quispiam, cui DEVS omnia & singula serui sui consilia & opera patefecerit, isque primo statim principatus sui auspicio certò apud se statuat, toties seruum illum ex aula proscribere, quoties ille contra officium fecerit, aut crimè aliquod proscriptione dignum admiserit; toties rursus eundem in gratiam recipere, vel in aulam reuocare, quoties vera penitentie ductus veniam suppliciter flagitarit, hocque semel constituto certa quadam vicissitudine seruum è domo eiiciat, & eiectum rursus admittat, certum est, principis voluntatem, quod quidem ad seruum illum attinet, toto illo tempore semper fuisse similem. Nam quod nunc vult, hoc voluit antè, & quod nunc non vult, hoc nec antè quoq; voluit. Tota autè mutatio, quæ hinc accidit, accidit circa seruum & tempus: hic enim hoc temporis articulo probus est, & Domini sui gratia dignus; alio rursus improbus, & Domini sui gratia indignus.

S E P

SED instas nihilofeciùs: DEVS ab æterno sciuit hoc vel illud futurum vel non futurum: Si futurum sciuit, necessum est fieri; sin autem oppositum sciuit, omnino non fiet. Ergo omnis oratio nostra est superuacanea? Hoc argumentum iam dudum antè discussum est, breuiter nunc dixerim, DEI scientiam rei naturã nihil mutare. Quamobrem quod secundum se cõtingens est, quale est illud, quod causam proximam liberam vel cõtingentem sortitum est, hoc æterna DEI cognitione nõ obstante, manet semp contingens. Adde vt hoc vel illud sciuit futurũ vel non futurum; ita quoque per & propter hoc vel illud medium futurum vel nõ futurum sciuisse, puta per vel propter orationem, vel aliam quamcunque eiusmodi causam. Addo denuò, si vulgatum illud argumētum aliquid probaret, probaret quoq; nullum prorsus opus tentandum, vel negotium adoriundum esse: Siquidem de vnaquaq; re præuisum est, quid olim de ea futurum, vel non futurum est.

QVAMVIS ergo hæc: si DEVS hoc sciuit vel ordinauit, omnino erit, & contrã, si hoc vel illud non sciuit, vel non ordinauit, omnino non erit, perinde ac illa, si Titius currit, celeriter mouetur, necessaria est necessitate consequentiã, vel ex certa quadam hypothesi; non est tamen necessaria necessitate consequentis, vel secundum se simpliciter: Quia hoc consequens, Mæuius saluabitur, vel non saluabitur, non est necessarium secundum se, sed planè contingens, quia à causa contingente planè dependens. Denique licet DEVS promptior sit ad dandum, quàm homo ad accipiendum (nam hoc quoque inter argumentandũ tangebatur) Oratio tamen non est superuacanea: Quia vult vt petamus, & iubet vt petamus; idq; nõ solum propter nostram vtilitatem, verum etiam propter suam gloriam. Efflet enim profusionis veriùs quàm liberalitatis illustria dona, qualia sunt omnia dona spiritalia, alicui non petenti obtrudere. In causa proinde maneat DEVM adorare, eundemq; suppliciter inuocare, neutiquam vanum aut superfluum, sed vtile, planeq; necessarium esse.

AT quæstionem interim nonnullam habet, sub Deitatisne vel Essentiã nomine inuocandus sit DEVS, an verò sub personæ vel personalis cuiuspiam proprietatis ratione? Dubium est, inquam, oratione ad DEVM, vt DEVS vel potēs vel sapiens, vel bonus est, transmitti debeat; an verò vt Pater, vel Filius, vel Spiritus san-

ss

ctus

Dei scientia rei naturã non mutat.

Duplex necessitas consequētis & cõsequentiã.

Deus vt sua nobis dona imperat rogari vult,

Oratio familiaris dirigitur ad Deum vt Deus est, quàm vt Pater vel Filius, vel Spiritus sanctus est.

Etus est? disputant hac de re quidam prolixè, sed non ita magna cum re. Paucis responsio est, vtrumque citra errorem fieri posse; alterum interim, nempe prius, non modò familiariùs, sed multò quoque rectiùs & cruditiùs fieri. Neque enim alia de causa **DEVM** inuocamus, eiusdemque opem imploramus, quàm vt desiderium nostrum impleat, eaq; quæ petimus, clementer concedat: atq; ea impletio vel concessio non pertinet ad paternitatem secundùm se; aut filiationem secundùm se, aut processionem secundùm se, sed ad **DEI** sapientiam, potètiã, & clementiam. Etenim vt summè sapiens est, nouit quid nobis desit (penetrat enim omnes etiã intimos cordis nostri recessus) intelligit nihilominus, qua via, quãue ratione, quod deest, explere debeat. Vt autem summè potens est, totum quod petimus, summa facilitate præstare potest. Vt deniq; summè benignus & clemēs est, haud grauatim, quod iustè petimus, impertiri solitus est. Atqui tria hæc non personatum propria, sed essentiæ sunt attributa.

AD HÆC omnes nostræ petitiones, si tamen petitionis nomine indignæ non sunt, proximè vel propinquè ad cœlestem beatitudinem referuntur, hoc est, omnes eò tendunt, vt tandem aliquando beati efficiamur; **DEVS** autem vt personalibus proprietatibus propriè non est beatus, sed seipso suauè essentia; ita iisdem quoque propriè non beat, sed seipso. Demum inuocamus **DEVM**, vt aliquam ad nos, cæterasque res procreatas habitudinem sortitur, puta vt conditor, vel liberator, vel iustificator, vel glorificator est; hæc autem omnia ad essentiam pertinent. Non enim creat, aut gubernat, aut conseruat, aut liberat, aut glorificat, vt Pater, aut Filius, aut Spiritus sanctus, sed vt **DEVS**. Personæ enim vt tales, non referuntur ad creaturas, sed ad seipsas. Clarum est namque, Patrem per suam paternitatem non esse Patrem creaturæ, sed Filij; Neque Filium rursus creaturæ Filium, sed Patris: Neque Spiritum sanctum denique creaturæ Spiritum, sed Patris & Filij.

Deus seipso beatus
& beatus est.

Cùm vna persona seipsum ab altera inuocatur, mēs ab orationis consortio alterā excludere non debet.

CVM itaq; res ita habeat, oratio ordinaria lege non magis dirigenda est ad vnam personam, quàm ad aliam: Siquidem nihil potest vna præstare, quod non alia; imò verò nihil potest vna præstare absq; alia, cum opera Trinitatis ad extra sint prorsus indiuisa. Quod si voce tenuis ad vnam quandoq; referatur petitio, & nō ad

ad aliam, mens tamen nullam omnino ab orationis consortio secludere debet. Etenim si quis inuocaret Patrem solum, vel Filium solum, vel Spiritum sanctum solum, quasi impensius affectus vel incensius raptus erga vnam diuinam hypostasim, quam erga aliam, is aut apertè erraret, aut certè aperti erroris speciem præ se ferret: Quandoquidem intèsi or vel incensior dilectio ad vnam quam ad aliam personam subindicaret vnam altera vel clementiorem, vel potentiorē, vel sapientiorē, &c. quod blasphemum est cogitare; omnes enim eandem ad numerum habent clementiam, potentiam, & sapientiam, sicut eandem quoque naturam.

ÆQVE grauitè hîc erraret, qui tres diuinas hypostasim animo pertractans, ideo ad vnam potiùs preces suas dirigeret quam ad aliam, quòd existimaret, se faciliùs ab vna impetraturum, quod petit, quam ab alia, vel aliquid ab vna obtinere posse, quod non ab alia; Exempli causa sapientiam à Filio & non à Patre vel Spiritu sancto; potentiam à Patre & non à Filio vel Spiritu sancto; Benignitatem vel mansuetudinem à Spiritu sancto & non à Patre vel Filio. Est enim eadem ad numerum facultas, eadem largiendi facilitas omnium. Sic tandem non parum scèdè & perniciosè impingeret, qui ea de causa inuocaret vnam & non aliam, quòd vni latriæ cultum deferre vellet & non alteri: Siquidem tribus vna debetur latria, idem honor, eadem adoratio, eadem & reuerentia.

QVICVNQVE ergo ita vnam adorat vel inuocat, vt aliã inde excludat, quacunq; tandè de causa excludat, grauisimè errat, & in manifestam hæresin minimè obscurè inclinat. Nam etsi forsitan animo nullos gradus in Trinitate ponit, suo tamen factò ponendos ostèdit; Vel ergo oratio dirigèda est ad omnes simul, hoc est, ad **DEVM** absolutè; vel ita ad vnam, vt aliq; tamen ab orationis consortio nequaquam excludatur. Et hoc religiosè obseruat Catholica Ecclesia; nam etsi modò ad Patrem, modò ad Filium, modò ad Spiritum sanctum orationem dirigit, plerunq; tamen in fine, vel in alia orationis parte omnes personas simul coniungit, prout omnes quoq; sunt in singulis, & singulæ rursus in omnibus.

QVOD autem orthodoxa Ecclesia inter orandum interdum hanc, interdum illam personam exprimit; aut modò ad hanc, modò ad illam orationem dirigit, hoc non ideo facit, quòd aliquid

Errant, qui faciliùs aliquid ab vna quam altera persona impetrare se posse putant.

Ecclesia omnes personas in vna eademq; oratione plerunq; coniungit.

ab vna expectet, quod non ab alia, vel quòd vnam aliquid præstare credat, quod non aliam: Sed quia aliquid petit, quod maiorem cognationem habet cum idiomate vnus personæ, quam cum appropriato alterius personæ. Quamuis enim trium hypostaseon vna ad numerum sit potentia, vna sapientia, vna bonitas, attamen Patri, qui omnis principij expers est, peculiari quadam ratione adscribitur potentia: Filio, qui ex fecunda Patris memoria, eiusdemue intellectu ab omni sempiternitate natus est, & nascitur, sapientia: Spiritui sancto, qui à Patre & Filio per modum amoris indemutabiliter procedit, benignitas vel clementia. Secundùm hos itaque idiotissimos Ecclesia quandoque ad vnam, quandoque ad aliam personam dirigit preces suas, cæteris tamen nunquam seclusis.

Cur Ecclesia
modò ad hanc,
modò ad illam
personam ora-
tionem dirigat.

FACIT hoc ipsum quoque quòd filios suos in sacratissima Trinitatis mysterio validius confirmet. Nam hoc ipso, quòd modò Patrem, modò Filium, modò Spiritum sanctum inuocat, in vna diuina natura tres distinctas hypostases existere aperte declarat, quod Iudæus & tota Paganorum cohors negat. Adde his quam plurimas orationes, quæ ad Patrem, vel ad DEVM sub nomine Patris diriguntur, non dirigi ad illum, vt Pater est nomen personale, sed vt est nomen essentialia tribus commune. Tandem solo Patre nominato omnes nominatæ intelliguntur; nam & omnes sunt in Patre, & omnes originem à Patre trahunt. Quare etiam quidam ex veteribus Scriptoribus Patrem totius Deitatis principium vel fontem vocant: Non quòd essentia generet vel generetur, sed quia personæ, in quibus est essentia; imò quæ idem sunt cum sua essentia, à Patre fluunt, originemue ab eo ducunt.

Pater in diuinis
est nomen essen-
tiale & perso-
nale.

ANTIQUI non ita frequenter ad Spiritum sanctum orationem destinabant, etsi ad illum quoque destinarent, vt manifestum est ex litaniis, & aliis quibusdam publicis Ecclesiæ precibus: non quòd non æquè inuocandus sit, fueritq; semper Spiritus sanctus, atque Pater vel Filius; sed quòd vsitatus sit donatorem inuocare, quam donum ipsum; Spiritus sanctus autem Patris & Filij donum appellatur. Interim æquè seipsum & in se & in suis etiam donis impertitur ac Pater & Filius.

Cur veteres fa-
miliaritè inuo-
cauerint seorsim
Patrem vel Fi-
lium quam Spi-
ritum sanctum.

OBSER-

OBSERVANDVM est hîc quoque, licet oratio familiarius in **DEVM** tendat, sub ratione essentia quam personæ, multò tamen receptius esse **DEVM** inuocari quàm Deitatem, vel aliud quodcunque illius attributum in abstracto. Nam etsi **DEVS** & Deitas in diuinis sint idem, non eundem tamen significandi modum habent. Quare multa de **DEO** asserta sunt vera, quæ de Deitate affirmata apertè sunt falsa. Rectè dicitur, **DEVM** gignere & gigni, producere & produci; non rectè autem Deitatem vel diuinam essentiam gignere vel producere, gigni vel produci. Denique quod plerisque precibus in Ecclesia **DEI** vtitatis addi consuevit illud: Per Dominum nostrum **IESVM CHRIVM**, vel per eundem Dominum nostrum &c. nulla alia est causa, quàm quòd omnia dona spiritalia per **CHRIVM**, eiusque meritum à **DEO** in nos deriuantur. Et hæc de **DEI** inuocatione, inuocationisq; eiusdem modo & ratione hæctenus.

AT verò vt certum & apud omnes mente vtentes indubitatum est, **DEVM** inuocandù esse: ita à quibusdam iam olim in quæstionem vocatum est; an præter **DEVM**, vel iuxta **DEVM**, vel secundùm **DEVM**, quosdam quoque alios inuocare, eorundem uel opem vel intercessionem implorare liceat. Verùm nõ video causam, cur hac de re prolixè disputari debeat: quippe cùm maior controuersia huius portio vna sola distinctione è medio submoueri queat. Aduerte ergo, orationem bifariam ad aliquem dirigi, vno modo vt petita concedat; altero modo, vt eadem per viam meriti, vel intercessionis ab eo, penes què concedendi auctoritas vel facultas est, impetret. Priori modo omnes nostræ petitiones ad **DEVM** transmitti debent; hic enim solus vitam æternam, ad quam vnã proximè vel mediatè spectant omnes omnino veræ rationis preces, impertiri potest. Atque huc tendit illud Augustini: Non nisi à Domino petere debemus, quod speramus. Et illud eiusdem: Quid igitur oportet te orare, nisi id, quod cupiunt boni & mali? sed ad quod perueniunt non nisi boni? quasi dicat nihil quicquam. Et illud rursùm Anselmi: Liquidissimum est hunc solum esse, quem omnis alia creatura secundùm totum suum posse oportet diligendo venerari, & venerando diligere, de quo solo prospera sunt speranda, ad quem solum in aduersis confugiendum, cui soli pro qualibet re supplicandum. Mitto aliorum

Cur plerisque
omnes Ecclesie
orationes concludantur per Dominum nostrum Iesum Christum &c.

Oratio bifariam ad aliquem dirigitur.

Euch. c. 18.

Epist. ad Prob.

In monolog.

Patrum dicta, quæ de solius DEI adoratione & inuocatione con-
cionantur.

Ecclesia aliter
Deum, aliter di-
nos inuocat.

POSTERIORI modo ad eos omnes oratione inculpatè di-
rigere licet, qui in quacunq[ue] re per modum meriti, intercessio-
nis, vel suffragij iuuare nos possunt. Quod etiam discrimè Eccle-
sia in suis precibus accuratè & religiosè vbique obseruat. Etenim
DEVM vel quamcunq[ue] diuinam hypostasim inuocans, perinde
cum eo agit ac cum absoluto rerum omnium Domino, infinita
virtute & maiestate prædito: At verò Sanctorum patrocinia im-
plorans, nihil magni illis tribuit, sed nudam tantum intercedendi
facultatem. Multum enim, vt quiuis facillè intelligit, inter hæc in-
tercedit: Petre vel Paule ora pro nobis, & hæc: Pater de cælis
DEVS, vel Fili Redemptor mundi DEVS, vel Spiritus sancte DEVS
miserere nobis; inter hæc rursum: omnes Sancti intercedite pro
nobis, & hæc: Ab omni malo libera nos Domine, vel propitius
esto nobis Domine. Denique omnes orationis formulæ, quibus
Ecclesia vtitur, clarissimè indicant, ingens discrimen esse inter
creatoris & creaturæ inuocationem.

Res inanimæ,
menteq[ue] destitu-
tæ nõ sunt inuo-
candæ.

AT quæ, inquis, aut quales sunt res illæ procreatæ, ad quas
tanquam ad quasdam patronas, vel aduocatas preces dirigere li-
ceat? nullæ omnino ex iis omnibus, quæ mente vel ratione desti-
tutæ sunt: Quandoquidem oratio est actus rationis, quo DEO
vel alteri desideria nostra pandimus & explicamus; rationis au-
tem expertia huius explicationis nullo modo sunt capacia. Ad
hæc omnis omnino oratio huc tendit, vt rogatus vel inuocatus
per se id, quod petitur, præstet; aut si id nequeat, ab altero, pe-
nes quem præstandi facultas est, petat, intercedendõque impe-
tret; neutrum autem horum est naturæ brutæ mentèue destitu-
tæ. Denique rebus rationis luce exortibus nullus per se debe-
tur cultus, neq[ue] latriæ, neque duliæ, vt quæ naturæ ordine in ho-
minis seruitium sint deputatæ; omnis autem inuocatio aliquem
secum cultum adfert. Qui enim alterius opem implorat, altero
inferiorem se iudicat, si nõ simpliciter, saltem secundum id, quod
ab altero petit. Vtimur sanè iumentorum obsequio, verum hoc
non per modum rogationis vel supplicationis, sed per modum
imperij, vel absoluti veriùs Dominij; siquidem brutis propriè non
imperamus.

Omnis veræ ra-
tionis inuocatio
duliæ vel latriæ
cultum includit.

SED

SED neque ad omnem quoque rem intelligentem, ratione-
 ne utentem oratio dirigi debet. Indubitatum est namque, perdi-
 tionis filios inferorum suppliciis iam olim mancipatos inuocare
 nullo modo fas esse: tum quia capitales DEI hostes existunt; tum
 rursum quia nullum nobis salutis præsidium adferre possunt; tum
 denique quia propter inuidiam, incensumque in eos omnes, qui
 DEO quouis modo coherent, odium, nullum adferre cupiunt,
 etiam si per impossibile aliquod adferre possent. At multò verò
 minùs pro quacunque re dæmones inuocare licet, esto more &
 modo idololatræ illud non fiat. Nam cum ad vnum omnes in-
 festissimi DEI Opt. Max. totiusque humani generis sint inimici,
 acri, indefessòque studio perpetuò ad hoc incumbentes, ut quam
 plurimos secum rapiant ad perditionem, nullo modo com-
 mercium cum illis habere, aut illorum opem implorare lici-
 tum est.

IMO verò tantum abest ut illos liceat inuocare, ut per mo-
 dum deprecationis eosdem quoque adiurare non liceat: Quan-
 doquidem eiusmodi adiuratio quandam benevolentia vel ami-
 citia speciem præ se ferret; talismodi autem cum dæmonibus ha-
 bere nullo modo fas est. At diuino nomine inuocato, licet illos
 adiurare ne nobis noceant, vel ne aliis quibuscunque detrimen-
 tum aliquod adferant; huc enim præcipue spectant Ecclesie exor-
 cismi. Peccant tamen hic non parum, qui illos adiurant, ut secre-
 tum aliquod reuelent, vel ut rem aliquam occultam patefaciant,
 vel ut obsequium aliquod præstent: Siquidem dæmonum magi-
 sterio, vel eorundem famulatu uti, pertinet ad genus quoddam
 domesticæ familiaritatis, quam, ut modò aiebam, cum illis inire
 nefas est; constat enim, inter discipulum & magistrum, inter ser-
 uum rursum & Dominum quandam familiaritatem intercedere.
 Quod si qui Sancti aliquid illis imperasse comperiuntur, hoc pe-
 culiari DEI instinctu fecere veriùs, quàm ordinaria lege aut po-
 testate. Sed neq; maleficium quoque dæmonis improbitate con-
 flatum, per aliud maleficium soluere licet: nam & hoc ipsum quo-
 que sapit quandam familiaritatem, domesticumque vsum, quem
 cum capitali DEI hoste habere nequaquam fas est. Patet hinc
 ergo, non omnem creaturam mente vel ratione præditam inuo-
 care licere,

Damnati nullo
 modo sunt inuo-
 candi, multò ve-
 rò minus dæmo-
 nes.

Non licet dæmo-
 nes adiurare per
 modum depre-
 cationis.

Non licet secre-
 ta à dæmonibus
 exquirere, aut il-
 loro magiste-
 rio, aut obsequio,
 aut familiaritate
 uti.

SED

SED & nullam quoq; ne apud eos quidem, qui CHRISTVM vnicum apud DEVM $\mu\epsilon\omicron\varsigma\tau\eta\mu$ nostrum esse magna vi contendunt, quæstionem habet, viuos pro viuentibus salubriter orare, adeoq; viuos viuorum opem & intercessionem licitè, inculpatèque implorare. Nam præterquam quòd communis mortalium omnium consuetudo palàm id probet, diuina quoque scriptura innumeris exemplis & argumentis disertè illud ipsum confirmat: imò verò grauibis verbis non vno loco mandat. An non hæc CHRISTI vox est? *Orate pro persequentibus & calumniantibus vos!* An non hæc Iacobi? *Orate pro inuicem, vt saluemini!* An non hæc Pauli? *Obsecro fieri obsecrationes, postulationes, gratiarum actiones pro omnibus hominibus!* An non Abraham orat pro Abimelech, & tota illius familia? An non Isaac pro sterili Rebeca? An non Iob pro amicis? An non Moyses pro populo idololatra & sorore Maria? An non pro Petro vniuersa Ecclesia? An non Apostoli pro Cananæa? An non Apostolus pro Collossensibus, Corinthiis, Philippensibus, Hebræis & aliis? Denique scriptura tam multa rei huius exempla & documenta suppeditat, vt vix vllus futurus sit finis, si quis ea omnia in hunc locum conferre instituat. Porrò autem an illi, qui verbo, vel scripto, vel alio modo viuentium opem, & apud Deum intercessionem implorant, verè & propriè dicantur orare vel inuocare, hoc nos in medio relinquimus. Sat nobis sit eiusmodi actum orationis nomine vulgò designari.

IAM si illorum preces, qui in hac mortali vita etiamnum degunt, & de sua salute & beatitudine adhuc incerti sunt, salubriter imploratur, vt sectarij magnis vocibus testatum faciunt, omnesq; tam docti quàm indocti lubenter concedunt, quantò magis illorum patrocinia nobis expetenda & imploranda sunt, qui iam factiles cum CHRISTO regnant? nihilque quòd pro sua salute sunt anxij, reliquum ampliùs habent?

VERVM licet vna hæc ratio ad firmandam Sanctorum inuocationem per se solam abudè sat esse queat; nam cum prima orationis radix sit charitas (ob id enim pro hoc vel illo oro, quia hoc vel illud bonum illi opto) quæ in beatis est ardentissima & consummatissima, amentia est dubitare, cælo ne donati pro viatoribus preces fundant; nihilominus quòd nouatores sanctissimum & antiquissimum hunc inuocandi ritum, veluti profanum & heri-

natum

Matth. 5.
Lucæ 6.
Iacob 5.
1. Tim. 2.
Genes. 20.
Genes. 25.
Iob 42.
Exod 34.
Num. 11.
Act. 12.
Matth. 15.

natum petulantissimè insectentur; lubet hoc loco pauca quædam adferre, quæ orthodoxam veritatem dilucidè confirmant, sectariorumque vanitatem palàm ostendant. Nam exactè de hac controversia disputare, non est huius loci; deposceret hæc res enim integram tractationem. Sed & alibi quoque de Sanctorum cultu & inuocatione, tum de venerandis eorundem reliquiis, sacrisque iconibus, ea publicè proposuimus, quæ ad veritatem statuendam & falsitatem refutandam sat esse videbantur.

PORRO hîc autem vnum tanquam certum, & apud eos etiam, qui hîc nobiscum non faciunt, indubitatum; puta quod ad intercedendi vel patrociniandi munus attinet, idem esse iudicium de Angelis & cæteris beatis. Nam etsi specie inter se non consentiant, in donorum tamen & charismatum transnaturalium susceptione, & communicatione inter se conspirant. Æquè enim homo eiusdemue spiritus gratiæ & gloriæ capax est, ac Angelus. Æquè rursus hominum salutem desiderat, eandemque, quod in se, procurat & promouet, atque Angelus. Æquè tandem ea omnia in verbo cognoscit, quæ ad felicitatem suam faciunt, ac Angelus: Imò verò multi in his multos Angelos multis partibus excellunt; sicuti multi vicissim à multis Angelis hîc excelluntur. Atqui Angelos pro hominibus orare, eorundemque salutem auidè sitire & procurare, nemo, modò Catholicam Ecclesiam audiat, aut scripturarum auctoritatem recipiat, dubitat. Etenim Tobia: 12. inter cætera ita legimus:

QUANDO orabas cum lacrymis, & sepeliebas mortuos, & eleemosynas dabas, ego orationem tuam obtuli Domino. Ast aliud nihil est, preces DEO offerre, quàm suppliciter eundem rogare, vti pro sua clementia eas admittere & explere dignetur. Neque enim Angelus DEO preces nostras offert, quò illi nostra desideria, nostramue necessitatem patefaciat: nouit enim, oculis Domini nuda & aperta esse omnia, verùm quò clientuli sui causam sua intercessione & commendatione fauorabiliorem reddat. Atque hoc satis manifestum est ex orationis filo, qua Raphael loco citato vtitur. Spectat ad idem quoque illud Ioannis:

STETIT Angelus ante altare, habens thuribulum aureum; & sunt ei data incensa multa, vt daret de orationibus Sanctorum omnium super altare aureum, quod est ante thronum. Et ascendit fumus incensorum de orationibus

tt de

Sectarij Diuors
inuocationi in-
fessi.

Beatorum spiri-
tus gratia & glo-
ria cum Angelis
communicant,
natura nõ item,

Tob. 12.

Quo sensu & mo-
do Angeli mor-
taliu preces Deo
offerant.

Apocal. 8.

de manu Angeli coram Deo. Hæc fanè minimè obscure indicant, Sanctorum desideria, eorundemque preces & vota Angelorum ministerio Deo Optimo Maximo præsentari & commendari.

Zach. 1. At enim quia non deerunt fortè, qui causabuntur, aliud esse orare pro altero, aliud alterius preces Deo offerre, vel commendare, adfero alium Scripturæ locum, qui de Angelorum intercessione planis verbis concionatur; etenim Zachariæ primo Angelus Domini eiusmodi orationem instituit: *Domine exercituum, usque quo tu non misereberis Hierusalem, et urbium Iudæ, quibus tu iratus es?* Hic Prophetæ locus nulla exceptione potest infirmari, nulla iusta cauillatione eludi, nisi quis forsan ita desipiat, ut Angelos maiorem hominum curam ante Verbum incarnatum habuisse existimet, quàm post illud hominem factum. At nemo, opinor, ea vesania tenetur.

Matth. 18. **FACIT** huc quoque illud CHRISTI: *Videte ne contemnatis unum ex his pusillis. Dico enim vobis, quia Angeli eorum in caelis semper vident faciem patris mei, qui est in caelis.* Hic Hilarius: Periculosè contemnitur, cuius desideria ac postulationes ad æternum & inuisibilem DEVM ambitioso Angelorum famulatu ac ministerio prouehuntur. Et clariùs ad Psalmum 129: Intercessione Angelorum non natura DEI eget, sed nostra infirmitas. Misit enim sunt propter eos, qui hæreditabunt salutem, Deo nihil ex eis, quæ agimus, ignorante, sed infirmitate nostra ad rogandum & promerendum spiritualis naturæ ministerio indigente. Hæc Hilarius ad locum Matthæi & Psalmum centesimum vndetrigesimum. Et illud tandem Danielis:

Cap. 10. **NEMO** est adiutor meus in his omnibus, nisi Michaël princeps vester; sensus enim est: Nemo est, qui causam vestram peculiari studio apud DEVM propugnet, quæ pro vobis peculiariter oret, nisi Michaël & ego. Vnde Hieronymus locum hunc periphrastice edisserens ita scribit: Ego sum Angelus ille, qui offero Deo orationes tuas, & nullus est alius, qui adiutor meus sit, rogando pro vobis DEVM, nisi Michaël Archangelus, cui creditus est populus Iudæorum. Similia de Angelorum intercessione comperies apud Augustinum, Ambrosium, Chrysostomum, Gregorium Nazianzenum, Gregorium Nyssenum, Basilium Magnum,

Magnum, & alios veteres, à quorum citatione breuitatis causa abstineo.

IAM si Angeli ante Verbum incarnatum tantam non hominum solùm, sed locorum quoque & prouinciarum curam habebant, cur post Verbum hominis causa hominem factum omnem de homine curam & cogitationem abiiciant? Rursum si Angeli, qui humanæ naturæ miserias nunquam experti sunt, neque natura cum homine communicant (sunt enim carnis, cæterorumque, quæ carnem consequuntur, vel cum carne coniuncta sunt, omnino expertes) pro hominibus orant, eorundemque salutem tam anxie procurant, cur diuorum spiritus, qui certo experimento didicerunt, quanta, quamque assidua & periculosa nobis cum carne, dæmone, & mundo sit lucta, non eundem vel multò quoque ardentioris dilectionis effectum erga nos gerant, ostendantque? Atqui ex ardenti dilectione ardens nascitur iuuandi, promouendique studium. Cùm ergo mortalium spiritus cœlesti gloria iam donati, alia via fratres suos iuuare non queant, quam pro illorum salute apud DEVM intercedendo & interpellando, (siquidem non est illis permissum Angelorum more versari in terris, hominumque custodiam & curam habere) quis dubitet, quin ardentissimas pro illis preces fundant? illorumque causam, quanta vi possint, apud DEVM promoueant?

TANDEM existimandum non est, neque citra apertam amentiam existimari potest, minus illos velle, aut posse, aut nosse, qui iam cum CHRISTO in cœlesti gloria triumphant, quam norant, aut poterant, aut volebant patres, qui ante orbem redemptum detinebantur in limbo. Constat enim, hos multis partibus minus nouisse, voluisse, & potuisse, vt qui necdum ab omni pœna & debito absoluti, neque clara DEI visione, ex qua vna vt omnis perfecta beatitudo, ita omnis quoque perfecta cognitio & dilectio hauritur, potiti essent. Cùm hi ergo feruidas pro populo suo preces fundarent, (scriptum est enim: *Vidit Iudas Machabæus Oniam prætendentem manus, & pro omni Iudæorum populo orantem. Post hæc autem vidit alium virum ætate & gloria mirabilem, de quo dixit Onias: Hic est fratrum amator & populi Israël: hic est, qui multum orat pro populo, & uniuersa ciuitate Hierusalem. Hieremias Propheta DEI &c.*) aut Sancti, qui multò, vt modò aiebam, maioris charitatis,

Angeli humanæ naturæ miserias nunquam experti

Plus voluit & potuit modò Dei in cœlo; quam olim patres in limbo.

2. Machab. vii.

it. 2. factul-

facultatis & perfectionis sunt, causam nostram apud DEVM negligenter?

NEQUE est, vt quispiam, quod Iudas vidit, somnium extitisse cauilletur: Nam vt ibidem exponitur, non erat vulgare vel vanum aliquod somnium, sed *ὄνειδος ἀξιόπιστον*, hoc est, somnium fide dignum: Quale etiam fuit somnium Ioseph, cui Angelus *καὶ ὄνειδος* quoque apparuisse legitur, id quod ipse etiam rei euentus manifestè comprobauit. Obtinuit enim clarissimam contra blasphemum Nicanorem Victoriam. Et cui, quæso, mirum videri debeat, si Onias, si Hieremias, si Moyses, si Daniel, si Noë, si Iob viri sanctissimi pro suis ciuibus & contribulibus orare soliti erant, cum diues Epulo apud inferos ardens, se fratrum suorum cura tangi non dissimularet; aiebat enim: *Rogo te pater Abraham, vt mittas Lazarum in domum Patris mei; vt testetur illis, ne & ipsi veniant in hunc locum tormentorum.* hæc ille: quocunque tandem animo vel consilio hanc gratiam ab Abrahamo expetierit. Nulla est ergo causa, cur sectarij vel alij quicunque Oniæ vel Hieremiæ intercessionem in dubium vocent. Quod enim illi fecerunt, hoc quotidie faciunt non iusti tantum, sed multi quoque iniusti & scelerati: imò ipsi quoque sectarij, esto plurimi ex illis in sua hæresi sint planè obstinati, & à DEO prorsus alieni.

IAM si Synagogæ proceres tanto cum feruore pro communi populi sui salute quondam contendebant; si damnati suorum curam non penitus abiiciunt; si non modò iusti, sed impij quoque & scelerati pro se inuicem orare, mutuasque preces deprecari non negligunt, quis dicere audeat, gloriosissimos Christianæ fidei principes, electos DEI athletas, iustos seculi huius iudices, vera, vt Bonifacius loquitur, mundi lumina, CHRISTI redemptoris nostri Apostolos, qui in carne viuentes sanguine suo Ecclesiam fundauerunt, sanctissimos quoque, clarissimosque viros, per quorum fidelissima & diligentissima studia Ecclesie sacra Euangelia eluxerunt, & reliquos noui Testamenti Patres, quasi nostri oblitos ab intercedendi officio cessare? præsertim cum vt hoc faciant præclarum CHRISTI Domini nostri exemplum ob oculos propositum habeant. *Quis est, qui condemnet? scribit Apostolus, CHRISTVS IESVS, qui mortuus est, & resurrexit, qui etiam interpellat pro nobis?* Simile huic est illud Ioannis: *Si quis pecca-*

Matth. 1.

Luc. 16.

De uene. Sancto.
ca Gloriosus.

peccauerit, aduocatum habemus apud DEVM, IESVM CHRISTVM Dominum nostrum; Et ipse est propitiatio pro peccatis nostris. Hęc de CHRISTI intercessione duò illustres Apostoli. De Diuorum autem patrocinio hęc Augustinus: Non est credendum, tunc viscera misericordię amissuros Sanctos, cùm fuerint plenissimæ & perfectissimæ sanctitatis, vt qui tunc etiam orabant pro inimicis, cùm ipsi sine peccato non erant.

QVOD si sancti Angeli, cæteri que Diui nullis prouocati precibus, pro fidelium salute apud communem Patrem tanto studio intercedunt, quid, obsecro, piaculi fuerit, si vltro neo illorum officio agnito, id quod cupiunt, & spontè agunt, porrò agere vt pergant ab iis petamus? adeoque cum Chrysofomo, Gregorio Nazianzeno, Gregorio Presbytero, Hieronymo, & aliis eiusdem fidei & religionis sectatoribus, hoc aut illo simili orationis genere illos compellemus? Chrysofomus: Cœlestis militiæ princeps, rogamus te nunc indigni, vt tuis intercessionibus munias nos. Greg. Nazianzenus: Tu autem sacrum & diuinum caput, ex alto nos respice, & carnis stimulum instructionem à DEO nobis datam, aut tuis siste precibus, aut fortiter me ferre persuade. Greg. Presbyter: Tu autem beate pater, scenæ veræ spectator & mysta, tui sis memor Gregorij. Hieronymus: Vale ô Paula & cultoris tui vltimam senectam orationibus tuis iuua; fides & opera tua te CHRISTO sociant, præsens facilius, quod postulas, impetrabis. Rursum Nazianzenus: Tu verò Cypriane, nos ab alto propitius respice, nostrum que sermonem & vitam dirige, & sanctum ouile hoc pacce, aut vnà rege, ac reliqua, quantum possibile est, ad meliora dispone.

AVGVSTINVS: O MARIA, quis tibi dignè valeat iusta gratiarum ac laudum præconia rependere, quæ singulari tuo assensu mundo succurristi perditio? Quas tibi laudes fragilitas humani generis persoluat, quæ sola tuo commercio recuperandi aditum inuenisti? Accipe itaque qualescunque exiles, qualescunque meritis tuis impares gratiarum actiones: & cùm susceperis vota, culpas nostras orando excusa. Admitte nostras preces intra sacrum exauditionis tuæ, & reporta nobis antidotum reconciliationis. Sit per te excusabile, quod per te ingerimus, fiat impetrabile, quod pia mente poscimus. Accipe quod offerimus; redona

et 3 quod

Rom. 8.
1. Ioan. 2.

Lib. 12. c. 18. de
ciuit.

In liturg.

In orat. funebri
pro Bas.

In vita Grego.
Nazian.

In Epita. Paulæ.

Orat. 19 in Cy-
pria.

Ser. 18. de Sancte

Augustinus B.
Virginē prolixē
inuocat, Chry-
sost. Michaëlem,
Nazian. Basiliū.
Hierony. Paulū
Romanū & alij
alios.

quod rogamus; excusa quod timemus, quia tu es spes vnica pec-
catorum; per te speramus veniam delictorum, & in te beatissima
nostrorum expectatio est præmiorum. S. Maria succurre miseris,
iuua pusillanimes, refoue flebiles, ora pro populo, interueni pro
Clero, intercede pro deuoto scæmineo sexu, sentiant omnes tu-
um iuuamen, quicumque celebrant tuam commemorationem.
Adfiste parata votis poscentium, & repende omnibus optatum
effectum. Sint tibi studia assidua orare pro populo DEI, quæ me-
ruisti benedicta Redemptorem ferre mûdi, qui viuit & regnat in
sæcula sæculorum, Amen. Hęc omnia de vnus gloriose Virginis
intercessione magnus Augustinus.

SIMILIA complura inuenias apud veteres Scriptores, & præci-
puè apud Cyrillū, Andream Hierosol. Proclum Cyzicenū, Theo-
dotum Ancyre Episcopū, Ioan. Damascen. & alios his adhuc ve-
rustiores. Missas hęc facio peculiare præcandi formulas, quibus Ec-
clesia iam inde ferè à sui exordio in anniuersariis Diuorū solenni-
tatib. vt cōsuevit: Cuiusmodi inter ceteras penè innumeras, quæ
in Græcorum & Latinorū liturgiis & horologiis (hoc em̄ nomine
appellāt illi Canonic. horarū codices) passim sunt obuię, sunt hęc:

Vniuersalis Ec-
clesia inuocat di-
uos cum Chri-
sto triumphan-
tes.

FAMVLORVM tuorum, quæsumus Domine, delictis ignosces
vt qui tibi placere de actibus nostris non valeamus, Genitricis Filij
tui Dñi nostri IESV CHRISTI intercessione liberemur. Item
Omnipotens æterne DEVS, qui nos omnium Sanctorum tuorum
merita, sub vna tribuisti celebritate venerari, quæsumus, vt deſide-
ratam nobis tuæ propitiationis abundantiam multiplicatis inter-
cessoribus largiaris. Tandem, (finis enim non esset, si quis omnes
huc referre instituat) DEVS qui conspicias, quia nos vndiq; mala
nostra perturbāt, præsta, quæsumus, vt beati Ioannis Apostolici tui
intercessio gloriosa nos protegat, & ad vitam perducatur æternam,
per Dominum nostrum IESVM CHRISTVM, &c.

DICIS: Esto Angeli, cæteri q; cœlesti gloria donati sedulo pro
nobis intercedant, tota q; antiquitas & vniuersa Ecclesia iam inde
ab exordio Diuorum patrocinia piè semper, religioſe q; implora-
rint, hinc tamen non sequitur, quemquam omnino mortalium ad
idem faciendū obligari; siquidem particularium facta non faciunt
legem. Detur sanè, hinc non sequi, Diuorum inuocationē esse præ-
ceptam; euidenter hinc tamen sequitur, rem esse licitam Chri-
stianis.

rianāq; religioni consentaneam, adeoq; ab omni idololatrię specie prorsus alienam. Eset enim flagitium longè maximū. toti Ecclesię, toti q; venerandę & sanctissimę antiquitati idololatrię crimen impingere. Sequitur nihil seciūs, cultū esse non modò vetustum, longaq; consuetudine validè confirmatū, sed legi quoq; & rationi oppidò consentaneū: Siquidē nefas est credere, vniuersalē Ecclesiam, totq; sanctissimos ac doctissimos viros aliquid familiariter vsurpasse, quod diuinę legi, aut rectę rationi esset dissentaneum.

SEQUITVR tandem, rem esse vtilem & salutarem: Nam si Diui sua intercessione causam nostram promouere nullo modo possent, neq; illi pro nobis intercederēt, vt qui frustraneam operam sumere non vellent; neq; viri cordati illorum patrocina tam familiariter implorarent: implorant autem certatim, vt paulò antè audiuius: Vtilem proinde operam Diui sua aduocatione nobis nauant, & vtilem nihilominus salutaremq; rem præstant, qui illorum fidem frequenter implorant. Cuius rei Ecclesia nō ignara, quotiescunq; graui aliqua necessitate premitur, vel periculo minimè leui vrgetur, toto nixu & studio ita ad DEVM sese cōuertit, vt semper ferè Diuorum patrocina & intercessionem principali orationi adiungere vel interserere consueuerit. Quod dicimus ex litaniarum serie, quę ante mille annos apud orthodoxos receptę fuerūt, luce meridiana clarius est. Etenim exordio à DEI diuinarūue hypostase an inuocatione factō, fit mox, pgressio ad Angelorum, cæterorumq; Diuorum suffragia. Iterum fit reditio ad DEVM, sed non absq; meritorum & mysteriorum CHRISTI liberatoris nostri commemoratione & allegatione.

HANC Diuorum inuocationem, meritorumq; eorundē allegationē patriarcha Iacob vitę præsentis finem iam facturū, singulari studio posteritati suę commendasse visus est, ait enim: *DEVS, qui me pascit ab adolescentia mea vsq; in præsentē diem: Angelus, qui me eruit de cunctis malis, benedicat pueris istis, & inuocetur OMNIA, hoc est, inter illos, vel in eis nomen meum, & nomen patrum meorum, Abraham & Isaac.* Hic Augustinus: Iacob benedicens nepotes suos filios Ioseph, ait inter cætera: *Et inuocabitur in his nomen meum, & nomen patrum meorum.* Vnde notandum est, nō solūm exauditionem, sed inuocationem quoq; dici aliquando, quę nō DEI, sed hominum sint. Hęc ille de testamentaria Patriarcharum inuocatione.

QVOD

Inuocatio Diuorum in Ecclesia DEI visitata, res est ab omni idololatrię crimine prorsus aliena.

Diuorum inuocatio res vtilis & salutaria.

Litaniarū vsus peruectus.

Genes. 48.

Lib. 1. cap. 200.
Loca de Genes.

Synagoga praxis
& usus in piorū
inuocatione &
meritorum eo-
rundem allega-
tione.

Exod. 32.

Dan. 3.

Baruch 3.

Quòd autem Augustiniana hæc interpretatio sit germana, id, vt cætera desint, ex sola Synagoga praxi colligi potest. Nam quotiescunque Iudæorum proceres infigne aliquod beneficium à DEO voluissent impetrare, vel grauem aliquam cladem, quæ illorum ceruicibus impèdere videbatur, depellere, statim Patriarcharum merita & nomina allegabāt. Hinc illæ aliæq; similes preces: *Quiescat, obsecro Domine, ira tua, & esto placabilis super nequitiam populi tui. Recordare Abraham, Isaac, & Iacob, quibus iurasti per te metipsum Deus.* Rursum: *Ne, quaeso, Domine auferas misericordiam tuam à nobis, propter Abraham dilectum tuum, & Isaac seruum tuum, & Israël sanctum tuum.* Demum: *Omnipotens Deus Israël, audi nunc orationem mortuorum Israël, & filiorum ipsorum, qui peccauerunt ante te.* Hæc sanè minime obscure indicant, certò apud Iudæos creditum fuisse illos, qui cum pietate dormitionem acceperant, etiamsi antè sine peccatis non vixissent, pro sua posteritate & natione preces subinde fundere consueuisse; siquidem frustra, imò falsò planè diceretur: Audi DEVS orationem mortuorum Israël, si Israëlita vita functi, pro suo populo vel non orassent, aut certè orare crediti non fuissent: & vt istud certò illis persuasum erat; ita illorum patrocina efflagitare, eorundemq; merita publicè allegare nihil quicquam dubitabant.

Iob. 5.

Iob amicorum
monitu inuocat
Sanctos.

Cap. 19.

Annotat. in Iob
ca. 19.

Ad eandem Sanctorum inuocationem secula aliquot ante omnem legem scripto propositam, veluti iam tum vsitatam Eliphaz Themanites hortabatur flagellatum Iob quoq;: *Voca; ait, si est, qui tibi respondeat, & ad aliquem Sanctorum conuertere.* Quod ipsum etiã siue hoc monitore excitatus, siue diuinitus vtile id esse edoctus, fideliter præstitit. Quandoquidem illud: *Miseremini mei, miseremini mei saltem vos amici mei;* Augustinus non aliò, quàm ad Diuorum vel sanctorum Angelorum inuocationem pertinuisse existimat. Nam locum hunc edisserens inter cætera ita scribit: Vt pro se deprecetur, aut certè Sanctos, vt pro pœnitente orent, videtur postulare.

Et vt quædam ex his Diuorum inuocationem disertè non constituerent, adhuc sola Ecclesiæ auctoritas, perpetuo orthodoxorum omnium sensu atque consensu instructa, quæ Sanctorum cultum & inuocationem tanquam rem vtilem & salutarem nobis commendat, vsuq; & exemplo quotidie inculcat, potenterq; perua-

persuadet, tanti roboris est, vt eam citra manifestam temeritatem in quæstionem vocare nullo modo liceat. Etenim si insolentissimæ cuiusdam vrsaniæ genus est vel vni ex veteribus Theologis sine graui auctoritate, aut euidenti ratione sese opponere, quantæ temeritatis & impudentiæ erit, toti Christiano orbi, toti que antiquitati ac sanctorum Patrum cœtui insolenter absq; vlla ratione vel auctoritate oppedere? Erat in animo ad maiorem Antagonistarum confusionem veterum de præsentia hac controuersia sententias in medium adferre, vt in aliarum quarundam controuersiarum explicatione fecimus; verum quia de Sanctorum inuocatione obiter hinc tantum disputamus, sola locorum, vnde hæc peti queant, indicatione contentus ero.

Qui igitur nosse desiderant, quid veteres de Sanctorum inuocatione tenuerint, publiceque docuerint, ij legant Dionysij Areopagitæ Apostolorum discipuli cœlestem hierarchiam c. 3. & li. de di. no. c. 3. Hilarium ad Psal. 124. Epiphanium lib. 3. tom. 1. hæref. 75. Irenæum li. 5. cont. hæref. Ephrem sermone de laudibus sanctorum Martyrum. Grego. Nyss. in vita Theodori. Hierony. contr. Vigil. Rufinum lib. 2. cap. 33. histo. Eccles. Nectarium in narratione de Theodoro Martyre, & 40. Martyrum. Gaudentium in anniuersario Philastrij. Victorem Vticensem de persecutio: Vandalica li. 3. Fulgentium sermone de laudibus Mariæ. Eusebium Emyssen. in hom. de SS. Genesio, Epipodio, & Alexandro. Sulpitium lib. 2. de vit. D. Martini. Dorotheum Episcopum de vita Esaiæ & Hieremiæ. Eusebium Cæsar. lib. 6. ca. 5. histo. Eccles. Iustinian. libro primo C. tit. 20. & in Nouell. const. 42. Procopium de ædific. Euphrasium histor. Eccles. cap. 13. & lib. 6. cap. 3. Gregorium Magnum lib. 5. epistola 19. & lib. 7. epistola 12. Gregorium Turonensem de Martyrum gloria, Ephodium ad Faustum. Fortunatum in Epitaphio Euphrasie. Cassiodorum ad Psal. 21. Andream Hierosolymitanum de salut. Mariæ. Iustum in cant. Cyrill. Hieros. Catechef. Clementem lib. 8. cap. 18. & 19. Const. Apost. Cornelium PP. epistola decretali. Euseb. lib. 4. cap. 15. Tertullianum de coron. Milit. Theodoritum li. 8. de Martyribus. Leonem primum de S. Petro & Paulo. Prudentium in hymno de S. Laurentio, Eulalia, Vincetio, Cassiano, &c. Paulinum Nolanum ad Seuerum, Bernardum, ser. 66. in Cant. Maximum Taurinensem Episcopum in natali sanctorum

uu Nazarij

Insignis insolentia scelus est toti Christiano orbi absq; ratione & auctoritate sese opponere.

Nazarij & Celsi, Thomam, Bonauenturam, Albertum, Durandum, & reliquos Scholæ Patres 4. dist. 45.

In liturg.

QVOD si qui sunt, vt multi vtiq; sunt, qui horum auctorum monumentis destituuntur, & aliquid nihilominus, quo cōtra Antagonistarum importunitatem se tueātur, in promptu habere cupiunt, allegēt ij illud Iacobi fratris Domini: Commemorationem faciamus sanctissimæ, immaculatæ, gloriosissimæ, benedictæ Dominæ nostræ matris DEI & semper Virginis Mariæ, ac omnium Sanctorum & iustorum, vt precibus & intercessionibus eorum, omnes misericordiam cōsequamur. Et illud Cypriani; Innocentes pueri ab Herode occisi in ordine Sanctorum primum habent locum, & secretorum conscij diuinorum, clementiam DEI pro nostris exorant laboribus. Et illud Basilij: Sæpe laborastis, sæpe operam dedistis, vt vnum orātem pro vobis inueniretis; Quadraginta sunt hi, vnam orationis vocem emittentes. Et paucis interiectis hæc subdit: Qui aliqua præmitur angustia ad hos confugiat: Qui rursum lætatur, ad hos oret; Ille vt à malis liberetur, hic vt duret in rebus lætis. Et illud Synodi sextæ:

De stell. & mag.
Sermo. de 40.
Martyr.

Can. 7.

VNVSQVISQVE Christianus solo DEO creatore suo adorato, inuocet Sanctos, vt pro se intercedere dignetur apud diuinam maiestatem. Hæc faciant, quibus Basilicæ locus est, in Basilica; qui verò in itinere, aut pro qualibet occasione in syluis aut agris est, vbicunq; eum ipsa hora matutina vel vespertina inuenerit. Et illud Synodi septimæ: Cum DEI timore omnia agamus, postulātes intercessionem, incōtaminatæ Deiparæ & semper Virginis Dñæ nostræ Mariæ. Item sanctorū Angelorum omniumq; Sanctorum.

Astor. 6.

Et illud Synodi Chalcedonenis: S. Martyr Flavianus oret pro nobis. Hunc locum, qui propter synodi auctoritatē & vetustatem apprimè illustris est, Centuriatores Magdeburgici, vt cætera solent, quæ causæ suæ minùs fauent, fraudulenter suppresserunt. His non dissimilia adferri poterāt ex Synodo Nicena secunda, Ephesina prima, Florentina, Francofordiana, Tridētina &c. sed superuacaneum duco: Nam si semel nobis certò persuasum est, Concilia œcumenica legitimè congregata de fide vel moribus statuentia errare non posse, sat est, si vel vnus Concilij decretum adsit. Qui verò ita comparati sunt, vt Concilia in vtroq; errare posse arbitrentur, illis per nullas vnquam Synodorum definitiones fiet

Magdeburgici
Centuriatores il-
lustrem locum
Synod. Chalced.
qui de Sanctorū
inuoctiōe agit
fraudulēter sup-
presserunt.

latis.

fatis. Dicent enim æquè errasse secundum, tertium, quartum, & sic deinceps, ac primum.

NE QVE verò putandum est, Sanctos ita generatim pro vniuersa Ecclesia intercedere, vt non etiã speciatiim pro hoc vel illo Ecclesie membro nonnunq̃ interpellét: *Pro hac*, inquit Dauid, iniquitate mea, *orabit ad te omnis Sanctus in tempore opportuno*. Hieremias quoq; & Onias & Angelus Dñi sanctus non deprecabantur pro orbis salute vniuersi, sed hic quidem pro Inda Machabæo, populoq; eidem cõmisso, ille verò pro ciuitate sancta, & cæteris Palæstinæ oppidis determinatè. Pari modo Archangelus Raphael nō cuiuslibet preces promiscuè in conspectu DEI recitat, easdemq; quod in se quidem est, explendas curat, sed Tobie & Sarę solùm.

QVOD si cœlites generatim tantũ & non speciatiim pro mortalium incolumitate intercedunt, vt falsò & absq; vllò prorsus rationis fundamento quidam asserunt, cur Ecclesia ad peculiare Diuos peculiare preces instituit? Cur DEVS singulis singulos & non omnibus vnum duntaxat Angelum custodem præficit? Cur sancti insignisq; eruditionis viri pro hac vel illa re vel homine sigillatim, & nō generatim pro omnibus semper orant? Cur iidem tandem modò huius, modò illius Diui patrociniũ speciatiim expetunt, & non omnium simul? Ast id non faciunt, aut certò ordinariè non faciunt.

CYPRIANVS: Memores ò Corneli simus inuicem, et si quis nostrũ hinc prior discesserit, apud misericordiarum patrem non cesset oratio. Chrysostomus: O pater Nicolae, fungere legatione apud CHRISTVM Dominum, vt animæ nostræ salutem consequantur. Augustinus: Nec sic arbitror Nebridium inebriari ex illo fonte viuo, vt obliuiscatur mei, cum tu Domine, quẽ potat ille, sis nostri memor. Hieronymus: Blesilla filia tua ò Paula pro te iam Dominum rogat. Gregor. Nazianzenus: Tu autem Athanasii è supernis propitius nos respice, & populum hũc sanctum dirige. Damascenus: Domina & mater sanctissima, quæ DEVM meum peperisti, amputata est dextera mea ob sanctas & diuinas imagines. Tu qua de causa Leo sc̃iat non ignoras, proinde quanto citius succurre; Dextera enim altissimi, quæ de te incarnata est, per tuas intercessionem multas fecit virtutes: Sanet oro hanc meam dexteram tuis precibus.

Psal. 13.

2. Machab. vlt.

Zach. 1.

Tob 12.

Diui non generatim pro omnibus solùm, sed sæpe speciatiim quoq; pro hoc vel illo intercedunt.

Lib. 1. epist. ad Cornel.

In liturg.

Lib. 9. c. 3. cõse.

De obit. Blesil. ad Paulam.

Orat. 18. in Athanas.

Ioan. Hierosol. in vit. Damas.

Lib. 8. Græc. af-
fect.

Donatorum usus
ad Diuorum mo-
numenta ob re-
cuperatam sani-
tatem suspensio-
rum res antiquis-
sima.

In mor.

QUANTO S porro fructus adferat specialis oratio vel inuoca-
tio, id quotidiana exempla probant, & plurima huius rei monu-
menta in publicis locis erecta, ad oculum penè demonstrant. Piè,
scribit Theodoritus, fideliterq; precatos, ea maximè cōsequi, quæ
desiderant, testantur illa, quæ votorum rei dona persoluunt, ma-
nifesta nimirum adeptæ sanitatis indicia. Nam alij quidem ocu-
lorum, alij verò pedum, alij porro manuum simulachra suspen-
dunt ex auro, argentoq; confecta. Hæc itaq; omnium spectaculo
exporrecta, testantur morborum depulsionem, cuius ipsa certis-
sima signa sunt, à sanitatē consecutis allata. Hæc, inquam, sepul-
torum ibi martyrum quæ sit virtus, ostendunt; Martyrum virtus,
quem ipsi coluerunt DEVM, verum esse DEVM declarat. Huc
quoq; spectat illud Basilij Magni: Potest re ipsa & opere sapiissime
nobis compertum esse, inuocationem Sanctorum ad intercedē-
dum pro nobis non solam placuisse, verum etiam iis, qui Sanctos,
modò tamen piè & absq; superstitione inuocassent, magno & ad-
mirando solatio, auxilio, & bono celsisse.

Lucæ. 16.

4. Reg. 5.

4. Reg. 6.

1. Reg. 9. & 10.

Acton. 5.

Acton. 7.

NE QVE turbare aut à Diuorum inuocatione alienos nos red-
dere debet, quòd magnum inter nos in sublunari hoc orbe cōsti-
tutos & Sanctos supra celos oēs mobiles euectos spacium inter-
iectū est. Nam si Abraham epulonem illum Euangelicum interno
tm̄ mentis strepitu inclamantem potuit audire, & epulo vicissim
eundem Abrahamum respondentem percipere, inter quos tamē
magnum chaos firmatū erat; Si Elizeus puerū Giezi cum Naaman
Syro procul negotiantē veluti coram astantē videre, eidemq; quæ
sibi, suæq; posteritati olim euentura erant, prædicere; Si idem va-
tes arcana Regis Syriæ cōsilia, quæ ille cum seruis suis secretò ad-
uersus Israëllem inibat, deprehēdere, Israëliitarumq; Regi patefa-
cere; Si Samuel Saulo patris sui afinas repertas, aliaq; multa, quæ
ipsi euentura erant, indicare; Si reliqui Prophetæ humanis infir-
mitatibus adhuc cincti ea certò pronunciare possunt, quæ à sola
DEI voluntate dependent; Si Apostolorum princeps occultam
Ananiæ & Saphiræ conspirationē deprehendere; Si Stephanus de-
niq; in Iudeorū concilio positus Filium hominis à dextris virtutis
DEI stantem valuit contueri, cur Sancti, qui immensum illud spe-
culum, in quo omnia relucent, irreuerberata mētis acie perpetuò
cōtemplantur, preces ad se directas non intelligant; maximè cum
ea co-

ea cognitio ad illorum felicitatem non parum faciat? grauesque Theologi citra vllam hæsitacionem istud de illis sentiant, publicè que doceant?

AVGVSTINVS: Animæ non clamorem vocis sed cordis audiunt: & se fideliter inuocantibus subueniunt. Nec magis clamorosas preces audiunt, quàm eas, quæ sine voce vel in lingua vel in corde tantùm fiunt: quia neque à nobis verba, sed voces cordis tantùm audiuntur; cæterùm verba mente videntur. Cùm ergo animæ nostræ aliquid secundùm DEVM desiderant, & hoc sibi à DEO per Sanctos dari, siue corde, siue lingua, siue voce postulant, animæ Sanctorum, quibus idem est audire, quod videre, & è conuerso, non voces, sed verba intuentes, desiderata eis à DEO impetrant, vt habetis scriptum; desiderium pauperum exaudiuit Dominus. Et aliquot capitibus ante huc locum ita scribit: Cùm Sanctos in oratione inuocatis, sic oportet de eis cogitare constitutis in gloria æternæ claritatis, scilicet splendidissima lumina longè præ solis fulgore lucentia, qui omnia bona pleniter in DEI visione habeant, & coniunctis se inuocantibus potenter subueniant.

HVC quoque facit illud Gregorij Magni: Sicut hi, qui adhuc viuentes sunt, mortuorum animæ quo loco habeantur ignorant; ita mortui vitam in carne viuētium post eos, qualiter disponatur, nesciunt, quia & vita spiritus longè est à vita carnis, & sicut corporea & incorporea diuersa sunt in genere; ita etiam distincta cognitione. Quod tñ de animabus sanctis sentiendum non est, quia quæ intus DEI omnipotentis claritatè vident, nullo modo credendum est, quia foris sit aliquid, quod ignorent. Quod si nihilest foris, quod ignorat beati, ergo oēs nostras preces, omniâq; nostra desideria & vota explorata habet. Et illud rursus Basilij Magni:

VIRGO seipsam primùm conscientiamque suam reuerbitur, etiam si valde sit sola. Deinde sibi astantem custodem Angelum. Et infrà: Quid per singula pergam? ipsas Angelorum infinitas multitudines & vnà Patrum beatissimos spiritus reuerbitur; nullus enim ex iis est, qui non singula vbique consideret. Et illud tandem Hugonis Victorini: Non est incredibile, animas Sanctorum, quæ in abscondita facie DEI veri luminis illustratione latentur, in illius contemplatione ea, quæ foris aguntur, intelligere, quantum vel illis ad gaudium, vel nobis ad auxilium pertinet.

uu 3

Sicut

De cog. veræ vitæ cap. 37.

Sancti piè inuocati, quæ internas atque externas voces diuina quadam vi excitati, percipiunt.

Psal. 10.

Cap. 9.

Lib. 12. cap. 15. mor.

Sancti diuina claritate illustrati, quicquid quouis modo ad se pertinet clarè per illam lucè cognoscunt.

Lib. de Virg.

Li. 2. p. 16. c. vlt. de Sac.

Sicut enim Angelis ita & sanctis quoque, qui D E O assisunt, petitiones nostræ innotescunt in Verbo D E I, quod contemplantur. Hæc patres illi de beatarum animarum cognitione, quibus astipulatur vniuersa Theologorum Schola. Nam etsi de cognitionis huius modo nonnulla inter Scholæ Theologos est controuersia, de re ipsa tamen nulla penitus.

I M O ipsum quoque Euangelium eorundem sententiæ astipulatur; scriptum extat hîc enim: *Gaudium est Angelis in celo super uno peccatore penitentiam agente.* Iam si Angelos reliquosque cœlites (idem namque de omnibus est iudicium) afficit peccatorum poenitentia, afficiet eosdem quoque iustorum ruina: Siquidem eiusdem charitatis est gaudere de læto proximi successu, & dolere de tristi eiusdem casu. At peccatorum respicientia eosdem afficit, vt CHRISTVS disertis verbis testatur; ergo eosdem quoque afficiet iustorum ruina. Vtraque autem affectio ponit cognitionem: Nam vt nemo tristatur de malo prorsus ignoto; ita nemo quoque lætatur de bono prorsus incognito. Patet ergo Angelos, cæterosque beatos hominum omnium & singulorum lapsus & poenitentias vel simpliciter, vel hæcenus certè compertas habere, quatenus id ad illorum munus vel statum pertinet. Siue eiusmodi cognitionem hauriant ex verbo, in quo certa quadam ratione relucent omnia, siue ex peculiari reuelatione, quod magis videtur probabile, siue alio quocunque modo.

CAETERVM dum Angelos vel alios quoscunque cœlesti gloria iam donatos fratrum suorum miseris affici dicimus, aliud nihil significare volumus, quàm aliquem eiusmodi effectum edere, cuiusmodi illi solent, qui verè lugent. Idem accipiatur de cæteris eorundem pathematis & affectionibus; siquidè verus luctus nullum in iis locum habet. Sancti, scribit Augustinus, & sine ira puniunt, quos accipiunt æterna lege puniendos, & miseris sine miseris compensione subueniunt, & iis periclitantibus, quos diligunt, sine timore opitulantur. Nihilominus tamen istorum nomina passionum consuetudine locutionis humanæ in eis vsurpantur, propter quandam operum similitudinem, non propter affectionum infirmitatem; sicut D E V S quoque secundum scripturam irascitur, nec vlla tamen passione turbatur. Hæc Augustinus.

PORRO autem quòd diui vtrò vel precibus nostris prouocati pro nobis apud D E VM intercedunt, fidosque mortalium patronos &

Sanctos petitiones nostras exploratas habere, commune axioma est, interim cognitionis huius modus, non est vsque ad eò certus.

Luc. 15.

Mortalium lapsus & poenitentia cœlestibus spiritibus comperta.

Li. 9. c. 5. de ciui. Quosensu Sancti ceterisque beati dicitur tristitia vel dolore affici.

& aduocatos frequenter apud eundem agunt, hoc supremi illius Mediatoris officio adimit nihil prorsus. Nam etsi & hunc & illos quoque inuocemus, non vno tamen modo, nec simili mentis affectione id facimus: Siquidem CHRISTVM inuocamus vt patrem, vt seruatorem, vt vnicum salutis nostrae auctorem; quippe qui solus sua sacratissima morte & cruce ad patrem iter nobis aperuit. Cui proinde soli vnà cum Patre & Spiritu sancto hostias & sacrificia offerimus, decimas & primitias exoluimus, & cætera omnia, quæ soli DEO iure debentur, humiliter impendimus. Sanctos autem imploramus, vt causæ nostræ patronos & promotores, vt CHRISTI domesticos & amicos, vt secundarios quosdam ad vnicum illum inter DEVM & hominem μεσίτην & intercessorem mediatores & intercessores. Opus est mediatore ad mediatorem CHRISTVM, scribit Bernardus, nec alter nobis utilior, quàm MARIA. Et in alio sermone de eadem matre Virgine ita scribit: Tenentes, charissimi, hanc viam, studeamus ad ipsum per eam ascendere, qui per ipsam ad nos descendit; per eam venire in gratiam ipsius, qui per eam in nostram miseriam venit. Et addit: Per te accessum habeamus ad filium, ô benedicta inuentrix gratiæ, genitrix vitæ, mater salutis, vt per te nos suscipiat, qui per te datus est nobis.

PRAETEREA si Diuorum preces summi & certa quadam ratione vnici illius mediatoris muneri quicquam omnino derogarent, multò magis eorum patrociniæ & intercessionibus eidem derogarent, qui in vitæ huius stadio constituti cum carne, mundo, & Diabolo adhuc conligunt; sunt hi enim multò minùs CHRISTO vniti & quasi vnum quiddam cum ipso effecti, vt nemo ignorat, quàm lumine gloriæ perfusi; siquidem multò arctior sublimiorque est vnitio illa, quæ fit per gloriam, quàm quæ per gratiam vel solam fidem. Ast illorum preces, vt obiter iam antè indicatum est, & ex scripturis planissimum est, nihil quicquam illi derogant, sed quiddam potiùs externi splendoris eidem conciliant. Constat namque, Apostolos perstudiosè id semper quæsiuisse, quod ad CHRISTI gloriam illustrandam & amplificandam quam maximè facere intelligebant; illi autem non modò pro aliorum salute indefessè DEVM interpellabant, sed aliorum preces & intercessionem anxie quoque expetebant.

Non eodè modo inuocatur Christus, & diuorum cœtus.

Sermon. vii. de assumpt.

Intercessio Sanctorum Christi intercessioni nihil quicquid derogat, sicut neque illud quoque, quod presidijs causa viator viatorem interpellat.

VT

UT igitur mediatoris functione per omnia salua & incolumi
vini pro viuentibus apud DEVM intercedunt, & iuxta CHRISTI &
Apostolorum doctrinam salubriter intercedunt; ita illi quoque,
de quibus est hinc sermo; & id quidem multò feruētius & frequen-
tius, quàm dum in mortali corpore adhuc degebant. Si Paulus
cùm hinc esset, scribit Chrysoströmus, vsque adeò dilexit homines,
vt cùm dissolui cuperet & esse cum CHRISTO, ex animi proposito
elegerit hinc esse: imò verò anathema fieri pro fratribus suis se-
cundùm carnem, multò sanè magis illic feruentiorem amorem
ostendit.

Ad c. 6. Rom.
serm. vii.

Hier. cont. Vigil.

HVC etiam facit illud Hieronymi: Si Apostoli & Martyres
adhuc in corpore constituti possunt orare pro cæteris, quando
pro se debent esse solliciti, quanto magis post coronas & trium-
phos? Et infra: Vnus homo Moyses sexcentis millibus armatorum
impetrat à DEO veniã, & Stephanus imitator Domini & primus
martyr in CHRISTO pro suis persecutoribus veniam deprecatur,
& postquam cum CHRISTO esse cœperint, minis valebunt?
& illud rursum Ambrosij: Petrus & Andreas tunc cùm viuerent,
potuerunt rogare pro viduis, nunc omnia possunt pro nobis &
pro omnibus impetrare. Et illud tandem Augustini: Exauditus est
Stephanus, vt eius oratione deleteretur peccatum, quod commiserat
Saulus. Commendemus igitur nos orationibus eius, multò
enim magis nunc exauditur pro oratoribus suis à regnante Do-
mino nostro IESU CHRISTO. Similia apud eundem leguntur
super Exod. cap. 108. Serm. 244. de tempore, de spiritu & anima
cap. 95. lib. medit. cap. 29. de cura pro mortuis agenda cap. 5. & 6.
De ciuitate lib. 22. cap. 8. & cont. Faust. lib. 20. cap. 21. de spiritu &
litera lib. 1. cap. 59. de cognit. lib. 1. cap. 39. & alibi frequenter.

Lib. de vidu.
Ser. 1. de Sanct.

Licet Diuis pro-
termisissis rectã
ad Christum &
per Christum ad
Patrem contem-
dere, sed nõ sem-
per expedit.

AT verò cùm Ecclesia per Sanctorum preces viam nobis ad
CHRISTVM ostendit, non est id ita accipiendum, quasi rectè ci-
tra cuiusquam Sancti intercessionem ad ipsum, aut per ipsum ad
patrem accedere non liceat; licet id enim, & frequentissimè vfur-
patur, indicat autem quid rectè, Catholicèque fieri queat, quidue
difficilioribus temporibus fieri magnopere expediat. Poterat sa-
nè Centurio Euangelicus nulla legatione interposita, rectè ad
CHRISTVM ire, moribundique serui exultationem efflagitare;
sed quia indignum se censebat, qui proximè per se CHRISTVM
conue-

conueniret, mirificè sua illa animi submissione & fide Seruatori nostro placuit, & expetitur nihilominus sanitatis beneficium citra ullam moram obtinuit.

Matth. 8.
Luce 17.

VERVM ENIM VERO haud magna cum re is diuorum suffragia & intercessionem efflagitat; qui in peccatorum sordibus iacens, de vitæ emendatione nihil cogitat. Debent enim Sancti aliquid in nobis recognoscere de suis virtutibus, vt scribit Augustinus, vt dignetur pro nobis Domino supplicare: Quare si segnes, desidesq; fuerimus, nec iustus, nec Propheta, nec Apostolus nobis patrocinabitur. Non quasi desides & otiantes de aliorum meritis pendeamus, scribit Chrysostomus, habent enim & quidem maximam vim orationes Sanctorum, sed tunc profectò cum nos id ipsum quoque per pœnitentiam postulamus, & ad meliora studia confugimus. Et hæc de Sanctorum inuocatione breuiter, quæ maiorem partem desumpta sunt ex capite tertio disputationis, quam inter alias de Diuorum cultu & inuocatione, eorundemq; reliquiis & imaginib⁹ superioribus annis Ingolstadij, proposuimus.

Ser. 2. & 22. de marty.

Ad c. 16. 1. Cor. hom. 42.

De iis pro quibus orandum, vel non orandum est.

CAPVT DVODECIMVM.

VÆSTIO, quæ hîc tractanda proponitur, paucis, si qua necessitas vrgeret, absolui posset; Interrogatus namque pro quibus orare conueniat, liceat, aut expediat, breuissimè pro iis omnibus & solis respondere is queat, quibus precibus nostris, vt vitam æternam consequantur, vel facilius consequantur, prodesse valeamus. Cuiusmodi sunt illi soli, qui etiam nû in hac mortali vita peregrinantur à Domino, vel propter peccatorum reliquias exercentur in igne purgatorio. Nam quicquid infra hominem positum est, hoc totum æternæ felicitatis capax non est, sancti autem Angeli, cæteri que celesti gloria iam potiti, re nulla, quæ nostris precibus impetrari valeat, indigent. Dæmones tandè & cæteri dånati pluribus egent, sed quia peccatis suis, obstinato animo adhærent, per nullas preces ad vitam æternâ promoueri valent. Verùm quòd in his omnibus occurrant quædam, quæ nonnullam explicationem postulat, de membris obiter hîc iam prælibatis aliquantò articulatiùs differere placet.

Duo tantùm hõminum genera pro quibus orandum est.

xx

Er